N° 75. 1863.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 25 Junij.

GOES BOEKHANDEL

Editie van woensdag avond 8 ure.

Middelburg 24 Junij.

De gedeputeerde staten dezer provincie hebben in hunne vergadering van 19 dezer vastgesteld de volgende lijst der te behandelen zaken in de aanstaande zomervergadering der provinciale staten, welke zal worden geopend dingsdag 7 julij:

1. Het verslag van gedeputeerde staten omtrent den toestand der provincie over 1862.

2. Het koninklijk besluit van den 5 december 1862, no. 61, houdende goedkeuring van de besluiten der staten van den 7 november 1862, nos. 11 en 12, tot verkoop van puin op den weg van Neuzen naar Axel, en tot wijziging der begrooting van de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, voor 1862.

3. Het koninklijk besluit van den 13 februarij 1863 no. 51, houdende goedkeuring van de besluiten der staten van den 8 november 1862, nos. 5 en 8, tot het aangaan eener geldleening van f 525,000, en tot wijziging der begrooting van de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, voor 1863.

4. Eene mededeeling door gedeputeerde staten, van Zr. Ms. beschikking op het adres van den gemeenteraad van Waterlandkerkje, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter zake van de kosten van een te bouwen nieuw schoollokaal met onderwijzerswoning aldaar.

5. Eene mededeeling van gedeputeerde staten, nopens de overwijzing van schuld wegens het aan den kerkeraad der hervormde gemeente te Ritthem toegekend renteloos voorschot voor de beklinkering van den zandweg tusschen Ritthem en Oost-Souburg.

6. Een gewijzigd ontwerp van gedeputeerde staten voor een reglement van policie voor de polders in Zeeland.

7. Een voorstel van gedeputeerde staten betrekkelijk het adres van den gemeenteraad van Borsselen om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, voor den bouw van een nieuw schoollokaal met onderwijzerswoning in die gemeente.

8. Een voorstel van gedeputeerde staten tot wijziging van het tarief voor reis- en verblijfkosten der provinciale veeartsen in Zeeland.

9. Een voorstel van gedeputeerde staten tot het verleenen van eene gratifikatie ad f 150, aan den betaalmeester te Middelburg, als vergoeding voor zijne werkzaamheden voortvloeijende uit de provinciale geldleening van f 525,000.

10. De verantwoording van gedeputeerde staten, wegens de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, over 1861.

11. De begrooting der kosten van het provinciaal bestuur, voor zoo veel het rijksbestuur is, voor 1864.

12. De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, voor 1864, met een voorstel van gedeputeerde staten, betreffende de te heffen opcenten op de grond- en personele belastingen ten behoeve der provincie.

13. Een brief van burgemeester en wethouders van Middelburg, van den 15 junij 1863, ten geleide van een adres van den raad dier gemeente, houdende verzoek dat de bij besluit der staten van den 11 julij 1853, no. 5, aan de geneeskundige school aldaar, van wege de provincie verleende toelage ad f 1500, toegekend voor tien jaren, *wederom voor* een nieuw tijdvak van tien jaren moge worden verstrekt; met een daartoe betrekkelijk voorstel van gedeputeerde staten.

14. Een adres van J. van den Heuvel gewezen steigerschuitschipper te Breskens, houdende verzoek om weder met eene gratifikatie begunstigd te worden; met een daartoe betrekkelijk voorstel van gedeputeerde staten.

15. Een adres van J. de Putter c. s., grondeigenaren en landbouwers in het kanton Axel, houdende verzoek om eene wijziging te bevorderen van art. 64 van het reglement op de buurtwegen enz. ten aanzien van het ter rotting leggen van vlas in slooten langs de wegen.

16. Benoeming van een buitengewoon lid in het kollege van gedeputeerde staten, volgens art. 89 der provinciale wet.

Uit Vlissingen schrijft men ons heden:

„De ophooging en afbakening voor het gedeelte Vlissingen—Goes van de staatsspoorwegen zal weldra worden aangevangen.

„Ik verneem dat aan den gemeenteraad alhier is ingezonden een adres van ingezetenen, houdende bezwaren tegen de afdamming van het Sloe en verzoek om de belangen der gemeente in dezen onder de aandacht van den minister van binnenlandsche zaken te brengen.

Als aanvulling van het in ons vorig nommer medegedeelde betrekkelijk den brand te Arnemuiden vernemen wij nog het volgende:

Ten vijf ure des morgens werd de brand ontdekt in den timmermanswinkel van A. Bu[illegible], vroeger toebehoord hebbende aan A. van [illegible]. De werkplaats was ruim voorzien van hout, verw, olie en teer, waardoor de vlammen zich aan de belendende gebouwen van den veldwachter M. Glerum en J. Bliek mededeelden. De timmermanswinkel en het woonhuis van M. Glerum zijn geheel een prooi der vlammen geworden. Het huis van J. Bliek heeft veel geleden en aan het stadhuis is eenige schade aangerigt. Ten drie ure was men den brand meester.

Naar wij vernemen is de timmermanswinkel en het huis benevens de inboedel van M. Glerum tegen brandschade verzekerd.

Hetgeen in het verslag der tweede kamer omtrent het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der staatsbegrooting voorkomt betrekkelijk de uitwatering van het 4de distrikt, luidt aldus:

„Door verscheidene leden werd met nadruk opgekomen tegen het denkbeeld om aan de hier in aanmerking komende polders in het voormalig 4de distrikt van Zeeland, tot verbetering der uitwatering, een subsidie van f 206,000, over vier jaren verdeeld, toe te kennen, zonder dat de provincie zelve voor de te doene uitgaven iets bijdraagt. Het is een aangenomen regel dat in dergelijke gevallen de kosten der werken door het rijk, de provincie en de belanghebbende gemeenten en waterschappen of partikulieren, elk voor een derde worden gedragen. Meermalen is het rijks-subsidie geweigerd, omdat de provincie het derde niet wilde bijdragen. Men staat er op, dat zij voorga. Nog onlangs heeft de regering zich tegen het toekennen van een rijks-subsidie tot oprigting van een stoomgemaal voor de afwatering van het distrikt Kuilenburg verklaard, omdat de provincie geenerlei deel der kosten op zich wilde nemen. De geldersche waterschappen, die door de overstrooming van 1861 zeer geleden hadden, hebben op gelijken grond, niets voor het herstel hunner dijken kunnen verwerven. Ook in Noord-Brabant is tot nu toe van rijkswege niets gedaan tot vergoeding der schade, *door gebrekkige uitwatering geleden. Is het nu* goed en billijk, dat ten behoeve der grondbezitters in eenige polders in het voormalig 4de distrikt van Zeeland een uitzondering op den regel worde gemaakt, en dat terwijl die belanghebbenden zeer wel in staat te achten zijn zich zelven te helpen? Het geldt hier eene uitgestrektheid van 12000 bunders uitstekend goed land. De gezamenlijke kosten der uitwateringswerken worden op f 602,000 begroot. Indien dus de belanghebbenden uit eigen middelen geheel in de behoefte voorzagen, zouden zij f 50 per bunder te betalen hebben, wat de hoedanigheid van het land in aanmerking genomen, zulk eene overgroote opoffering niet zijn zou.

„Op deze bedenkingen werd geantwoord, dat de weigering der provincie Zeeland om voor de verbetering der uitwatering bij te dragen met het door die provincie gevolgd stelsel zamenhangt. Zij subsidieert niet regtstreeks dergelijke werken, maar verleent daarvoor toch zijdelings ondersteuning daar zij renteloozе voorschotten verstrekt en dus percentsgewijze in de te doene uitgaven deelt. Bovendien rust in dit geval zoo als in de memorie van toelichting wordt betoogd, eene zedelijke verpligting op het goevernement om tusschen beide te komen. De uitwatering der polders is door onderscheidene regeringsmaatregelen van vroegeren en lateren tijd, zoo als de afsluiting van den Braakman, de militaire inundatien van 1830 tot 1837 en de in der tijd aan den generaal van Damme verleende koncessie tot indijking in slechten toestand gekomen. De staat heeft zelf de vruchten van dien nadeeligen toestand geplukt. Naar mate de uitwatering der bestaande polders slechter werd, werd in den Braakman en het Zwin meer land door aanslibbing aangewonnen en deze aangeslibde gronden, door den staat tot hooge prijzen verkocht, hebben het domeinfonds helpen stijven.

„Volgens sommigen waren nog andere beweegredenen voor den gevraagden rijksonderstand aan te voeren. Bij de koncessie tot indijking van den Diomede-polder, in 1826 aan den generaal van Damme verleend, is aan dien koncessionaris uitdrukkelijk de verpligting opgelegd, om, in zoo ver de indijking de uitwatering der achtergelegen polders mogt belemmeren, daarin te helpen voorzien. Noch hij, noch zijne erfgenamen hebben aan die verpligting voldaan. Thans, nu de staat in het genot treedt der aanzienlijke inkomsten, uit de indijkingen van den generaal van Damme voortvloeijende, bestaat voor hem een drangreden te meer, om te helpen volvoeren wat vroegere koncessionarissen ongedaan hebben gelaten.

„Al liet men dit alles ter zijde, moest niet uit het oog worden verloren, dat de staat, volgens het gedane voorstel, niet meer dan een derde der geheele som, voor de afwateringswerken vereischt, dragen zou. Het moest hem onverschillig zijn, of de overige belanghebbenden de twee andere derden geheel bijdroegen, dan, wel een deel daarvan uit de provinciale kas werd verstrekt.

„Van de andere zijde stemde men dit laatste geenszins toe. In het verleenen van een deel der benoodigde som door de provincie lag een waarborg, niet slechts dat het werk door de provinciale autoriteit nuttig wordt geacht, maar ook dat die autoriteit van oordeel is, dat de onmiddellijk belanghebbenden niet in staat zijn het werk geheel voor hunne rekening te nemen. Die waarborg werd hier gemist, en tevens afgeweken van een zeer nuttig beginsel. Het provinciaal belang der werken was thans onbewezen. De voorstelling, dat de staat voor werken van dezen aard altijd ⅓ zou moeten bijdragen, was voorts geheel onjuist. Dat ⅓ was niet meer dan een maximum. Sommige dezer leden zouden het nog altijd wenschelijk rekenen, dat de staten van Zeeland, door een geldelijk offer van hunne belangstelling in de zaak deden blijken. *De provincie zou zich bijv. met het ⅛ der benoo*digde som kunnen belasten, terwijl het overige ⅛ voor rekening van den staat bleef. Ware dit onmogelijk, zou het in aanmerking moeten komen, om de aangevraagde som uit 's rijks schatkist over een grooter aantal jaren te verdeelen. Men zag niet in, waarom voor de groote werken in Groningen het subsidie in twaalf jaarlijksche termijnen wordt verstrekt, terwijl hier, waar de zaak van meer ondergeschikt belang is, het subsidie in vier jaren zou zijn afbetaald.

„Ook op het gezegde over de zedelijke verpligting van het goevernement tot het te hulp komen in de afwatering der polders scheen vrij wat af te dingen. Uit hetgeen in de memorie van toelichting voorkomt is af te leiden, dat de *verlanding van het Zwin, althans ten deele, het gevolg* is van natuurlijke oorzaken, die niet voor rekening van het goevernement kunnen komen. De staat, beweert men, moet verpligtingen vervullen, die de generaal van Damme of zijne erfgenamen onvervuld hebben gelaten. Maar is de staat reeds in het onbelemmerd bezit der door die koncessionarissen ingedijkte gronden? Er wordt daarover immers nog altijd een regtsgeding gevoerd? Men wenschte omtrent den stand van dat regtsgeding te worden ingelicht, en tevens iets te vernemen omtrent het gerucht, dat het domeinbestuur voornemens zijn zou de door de genoemde koncessionarissen ingedijkte gronden te verkoopen vóór in het regtsgeding eene beslissing gevallen was, zoo dat die gronden als 't ware bij den verkoop met dat regtsgeding bezwaard zouden zijn. Zulk een voornemen scheen zoo vreemd en afkeurenswaard, dat men aan het bestaan geen geloof zou hebben geslagen, indien niet in eene der afdeelingen een belgisch blad (L'impartial de Bruges van 23 mei 1863) ware overgelegd, waarin eene aankondiging voorkomt van den direkteur der registratie en domeinen in Zeeland, volgens welke in de maand julij aanstaande eene uitgestrektheid domaniale schorren in het achterste gedeelte van den zeearm het Zwin zou worden verkocht, met verpligting tot indijking. Men vroeg, in hoe ver deze verkoop met de koncessie van Damme in verband staat en wat er van deze zaak zij."

Eene depeche uit Batavia, van 14 mei, luidt: „Onze troepen behaalden eene overwinning te Banjermassing."

De Staatscourant van gisteren deelt den tekst mede van de getroffen schikking tot wijziging van het in 1840 tusschen Nederland en Frankrijk gesloten handelsverdrag.

---

* Men schrijft ons uit 's Gravenhage van 22 junij:

„Sinds eenige dagen liep hier het gerucht, dat er met onze stadscourant, het Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage, — welke, in weêrwil van hare half-officiële kleur, bijzonder eigendom is, — iets bijzonders op til was. Daar er veel personen in betrokken moeten zijn, kon het geheim niet zeer streng bewaard worden, en wat men daaromtrent nu verneemt, komt op het volgende neder.

„Er moeten van wege de direktie van het Nieuw dagblad van 's Gravenhage, het bekende orgaan der reaktie. onderhandelingen zijn aangeknoopt met de eigenaren van het Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage, om dit laatste blad over te nemen, hetgeen daardoor zou ophouden te bestaan, in wezen althans, want vermoedelijk zal het Nieuw dagblad wel den vorm van het oude Dagblad aannemen. Men noemt f 250,000 als de som die voor den eigendom gevraagd is, en voegt er bij, dat het verschil nog slechts over een betrekkelijk onbeduidend sommetje loopt, zoo dat de zaak op het punt staat haar beslag te krijgen, daar de eigenaren niet de minste bedenking schijnen te koesteren om hun gematigd liberaal orgaan in reaktionaire handen over te leveren.

„Het slechte voorbeeld van Leiden, Ellekom, Doesburg enz. heeft ook in deze stad navolging gevonden en wij hebben thans het schouwspel van eene verdeeldheid in den kerkeraad der hervormde gemeente, die, als naar gewoonte, niet nalaten zal zich ook tot de gemeenteleden uit te strekken. Er is namelijk een geschil ontstaan tusschen de regenten en regentessen van het weeshuis dier gemeente over eene kwestie van inwendige tucht. De regentessen hebben eene klagt bij den kerkeraad ingediend, waarop de diakenen beweerden dat die zaak tot de bevoegdheid van hun kollege behoorde en dat zij alleen uitspraak in dit geschil hebben te doen. Regentessen willen hier niet van hooren en natuurlijk is nu in den kerkeraad deze voor en gene tegen. In de afgeloopen week zijn er onophoudelijk kerkeraads-vergaderingen gehouden en de diakenen zijn tot den krassen

maatregel overgegaan om eenparig (als wij ons wel herinneren zijn er 22) hun ontslag in te dienen. In dien toestand is de zaak nog altijd hangende."

† Men schrijft ons uit 's Gravenhage van 23 dezer:

„Men verzekert, dat zich bij het onderzoek van het definitieve budget van koloniën in de afdeelingen der eerste kamer ongeveer twee derde der aanwezige leden ten gunste van dat wetsontwerp verklaard hebben. Het zal aan argumenten, om die verandering van zienswijze te regtvaardigen, niet ontbreken, en het schijnt dat het betoog, dat deze wet voor 1 julij tot stand moet komen en men dus wel tot de aanneming, zij het ook in den zin van eene kredietwet, genoodzaakt is, daaronder eene der voornaamste zal zijn.

„Omtrent het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der begrooting, waarop een post tot herstel van schade aan de kalamiteuse polders in Zeeland voorkomt, heeft de eerste kamer haar verslag uitgebragt. Eenige leden achtten eene eindregeling van de zaak dier polders zeer noodzakelijk. Zij dringen daarop bij den minister aan en achten het oogenblik daarvoor gekomen, nu door de staten van Zeeland een reglement op het beheer der polders is vastgesteld en de waardering van de opbrengst der landen in de kalamiteuse polders sedert het begin van maart jl. is afgeloopen.

„De onpartijdigheid gebiedt mij eene kleine rektifikatie te maken op mijn brief van 21 dezer en te melden, dat de heer Stieltjes in zijn adres niet regtstreeks aangedrongen heeft op verwerping van de aanhangige spoorweg-koncessie voor Java, maar het verzoek doet, dat de kamer de wetsvoordragt niet aanneme, dan na eerst zijne plannen, rapporten en berekeningen onderzocht te hebben."

De Twentsche courant zegt: Uit eene goede bron kunnen wij mededeelen, dat de geprojekteerde lijn voor den spoorweg Almelo-Salzbergen (Hannoversche afdeeling) door die regering is goedgekeurd en dat eerstdaags aldaar met de werkzaamheden een begin zal worden gemaakt.

Benoemingen en besluiten.

MINISTERIËLE DEPARTEMENTEN. Eervol ontslag verleend met aanspraak op pensioen aan den heer J. Z. Mazel, als sekretaris-generaal bij het ministerie van buitenlandsche zaken, onder dankbetuiging voor de vele en goede diensten door hem gedurende een lange reeks van jaren aan den lande bewezen; en in zijne plaats benoemd mr. A. Uyttenhooven, referendaris bij het departement van financiën.

POLDERBESTUREN. Op verzoek eervol ontslag verleend aan mr. K. Wagtho als dijkgraaf van de vrije polders onder Tholen, van den polder Broek- en Rooland en van den Duurloopolder (Zeeland.)

Benoemd tot beheerder van den de Loozepolder (Zeeland), de heer A. Scheele; tot gezworen bij den Nieuwen Kraaijertpolder (Zeeland), de heer L. Lucasse; en tot gezworen bij den Willempolder (Zeeland), de heer J. Marcusse Az.

Marine en leger.

Naar men verneemt zijn van de 41 jongelingen, die tegen den 16 junij jl. opgeroepen waren tot eene plaatsing bij het instruktie bataljon 14 jongelingen aangenomen en 5 afgekeurd wegens ongeschiktheid voor de dienst, terwijl de overigen deels hebben bedankt en deels door bijzondere omstandigheden niet zijn opgekomen.

Regtszaken.

Zoo als wij in de laatste editie van ons vorig nommer mededeelden, is eergisteren voor het provinciaal geregtshof in Zeeland de behandeling aangevangen der zaak van mr. C. A. W. P. A. van Baerle, oud 39 jaren, geboren te Coevorden, wonende te Breda, advokaat. De beklaagde werd door de arrondissements regtbank zijner woonplaats veroordeeld tot vijftien dagen eenzame opsluiting en eene geldboete van f 8, ter zake van het moedwillig toebrengen van slagen aan zijne wettige moeder, waaruit geene ziekte of onbekwaamheid tot persoonlijken arbeid is ontstaan, na reeds vroeger tot gevangenisstraf voor langer dan zes maanden in *eenzame opsluiting te zijn veroordeeld*. De beklaagde, die van dit vonnis in hooger beroep is gekomen, werd bij arrest van het provinciaal geregtshof in Noord-Brabant van alle regtsvervolging ontslagen. De prokureur-generaal bij dat hof voorzag zich echter in kassatie, waarop de hooge raad bedoeld arrest vernietigde en de zaak naar het hof in Zeeland verwees, om op het bestaande hooger beroep op nieuw te worden behandeld en afgedaan.

Nadat de raadsheer-rapporteur jhr. mr. C. de Jonge het verslag had uitgebragt nam het getuigenverhoor een aanvang, waaraan de verdere zitting van dien dag alsmede die van gisteren was gewijd. Twee en twintig getuigen zijn onder eede en eene niet onder eede gehoord, zoo à charge als à décharge. Wij deelen in het kort de volgende bijzonderheden mede, zonder daarbij echter op volledigheid aanspraak te maken, vooreerst ter wille der beknoptheid en ten andere omdat vele getuigen uiterst zacht spraken, zoo dat hunne verklaringen niet altijd duidelijk verstaanbaar waren.

De feiten welke ten laste van den beklaagde worden gebragt zijn, dat hij zijne moeder mevrouw wed. van Baerle, die krankzinnig is en thans in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te 's Hertogenbosch wordt verpleegd, tijdens zij te Breda met haar zoon en dochter woonde, heeft mishandeld. Die mishandeling moet hebben bestaan in slaan, waartoe o. a. twee kleerkloppers zouden zijn gebezigd, *het bij de haren trekken en rondsleuren*, het vastbinden met een ijzeren ketting aan den stoel, het doen aantrekken van een jas met lange mouwen welke even zoo werden vastgebonden, het in den mond brengen van een paardenstang, het opsluiten in eene bedstede, het niet behoorlijk kleeden enz. — De kleerklopper, paardenstang, jas enz. zijn als overtuigingsstukken overgelegd.

Dat de moeder des beklaagden krankzinnig was en meermalen aanvallen van razernij had, in welken staat zij dan op hare kinderen aanviel, zich zelve bezeerde en verschillende voorwerpen op den grond wierp, is door vele getuigen verklaard; slechts ééne getuige, die meermalen bij den beklaagde in huis is geweest en diens moeder heeft gezien, heeft ter teregtzitting verklaard dat zij niet wist dat de vrouw krankzinnig was en dat zij haar ook niet heeft hooren schreeuwen of brullen, zoo als andere getuigen hebben gehoord.

Wat de kleeding der lijderes betreft, verklaarden sommige getuigen haar te hebben gezien blootshoofds met hangende haren, slechts een hemd en omslagdoek aan hebbende en op bloote voeten; anderen met een muts en hemd en soms een rok en jakje; ééne geheel naakt, en één met een muts en doek, alsmede kousen en schoenen aan; deze laatste getuige heeft het, zoo als de prokureur-generaal te kennen gaf, alleen aan de nabijheid van zijn graf te danken dat er niet een rekwisitoir ter in hechtenisstelling als verdacht van valsche getuigenis tegen hem is genomen. De beklaagde geeft voor dat zijne moeder niet gekleed wilde zijn en zich de kleederen van het lijf trok, hetgeen door sommige getuigen wordt bevestigd. Omtrent de voeding zijn geene bezwaren ingebragt: de beklaagde beroemt zich integendeel op de uitgezochtste spijzen, welke hij zijne moeder immer toediende, die echter meermalen niet wilde eten welke pogingen daartoe ook werden aangewend.

Het verblijf van de zieke was meestal in de huiskamer, waar ook de bezoeken werden ontvangen. Op last van het hof is aanteekening geschied van de verklaring der niet beëedigde getuige, de zuster van den beklaagde, „dat de zieke zich steeds in de huiskamer bevond en men veel menschen bij haar toeliet, in de hoop dat dit gunstig op haar toestand werken zou." De zieke sliep in de zelfde kamer in eene bedstede, waarvan de deuren bestonden uit ramen aan de buitenzijde met papier beplakt en later uit houten paneelen. Volgens sommige getuigen waren deze voorzien van knippen tot afsluiting, terwijl anderen hieromtrent geene verklaring konden afleggen. De beklaagde zegt dat die deuren op verzoek zijner moeder gesloten werden, daar zij liefst in het donker lag; dit laatste wordt door enkele getuigen bevestigd.

Volgens de verklaringen van vele getuigen is de beklaagde driftig van aard; anderen weder noemen hem zachtaardig en verklaren hem nooit driftig te hebben gezien. Ten aanzien van zijne handelingen jegens zijne moeder zijn de verklaringen zeer uiteenloopend. De zuster van den beklaagde verklaart dat zij en haar broeder met hunne moeder in junij 1861 uit 's Hage naar Breda zijn vertrokken, op aanraden van dokter Brouwer Starck, die den toestand der zieke als ongeneeslijk beschouwde en verandering van lucht als een mogelijk middel tot eenige verbetering aanried. Zij zelve *heeft hare brave ongelukkige moeder verpleegd* tot groote tevredenheid van deze en tot bewondering van anderen. Na van die verzorging hoog te hebben opgegeven, verklaart zij dat het valsch en onwaar is dat de beklaagde zijne moeder sloeg, vastbond of op andere wijzen mishandelde. De aanwezige kleerkloppers werden alleen gebruikt om vertooning te maken en hare moeder, die soms razend was, vrees aan te jagen; een haar vertoonde vlek aan de punt van een der riemen van een kleerklopper is geen bloedvlek, nimmer is een paardenstang gebruikt enz. Haar broeder heeft integendeel altijd de meest mogelijke zachtzinnigheid aangewend bij het bevelen zijner moeder om te doen wat voor haar nuttig was. — Eene vroegere dienstbode van den beklaagde, ten opzigte van wier onzedelijk gedrag deze verschillende vragen voorstelt welke het hof bij herhaling heeft geweigerd te doen, verklaarde daarentegen dat de beklaagde zijne moeder dagelijks meer of minder hard sloeg, ook dan *zelfs als eene zachte behandeling volgens hare meening voldoende* zou zijn geweest om de zieke tot bedaren te brengen. Die meening steunde op ondervinding, daar zij zelve haar vader, die vijf jaren krankzinnig is geweest, heeft opgepast. Ook heeft zij gehoord dat de zuster van den beklaagde eens tot hem zeide: „Karel, sla zoo hard niet." Overigens verklaren sommige getuigen evenzeer te hebben gezien dat de beklaagde zijne moeder met een kleerklopper sloeg en haar vastbond, en niet te hebben gezien dat de paardenstang en jas werden gebruikt anders dan om vrees aan te jagen; anderen zeggen dat de stang en de jas wel eens werden gebruikt en de eerste in de keuken soms door haar, als dienstbode, is afgeschuurd. Sommigen hebben gezien dat de beklaagde zijne moeder bij de haren hield als zij woest was en wilde opstaan; anderen hebben alleen vrees zien aanjagen door beweging te maken met de bewuste voorwerpen. Enkele verklaarden dat zij de moeder in bedaarde oogenblikken de goede behandeling welke zij van hare kinderen genoot hebben hooren roemen en dat zij zelven ook wel eens hebben gezegd dat de beklaagde zijne moeder goed behandelde. Eene andere weder heeft de moeder hooren klagen over de handelwijze harer kinderen, waarbij zij zich de schuld gaf dat zij hen niet beter had groot gebragt. — Bij al deze zeer uiteenloopende en in het kort onmogelijk volledig te resumeren verklaringen, heeft de beklaagde zijnerzijds verschillende vragen aan het *hof ter beantwoording* door de getuigen voorgedragen, welke deels zijn gedaan en anderdeels geweigerd werden, doch die alle de strekking hadden om te doen uitkomen dat hij zijne moeder met de meeste liefde en zorg heeft behandeld, gelijk een moeder haar zuigeling; hij ontkent haar geslagen te hebben een alleen ter afwering, als zij hem aangreep, haar vrees te hebben willen aanjagen door bedreigingen.

Verschillende *vroegere dienstboden* van den beklaagde verklaarden nimmer een geneesheer of heelmeester bij de zieke te hebben gezien en ook nooit iets bij den apotheker te hebben gehaald, eene verklaring waarvan aanteekening is geschied. Eene dienstmeid echter herinnerde zich eens een heelmeester ten huize van den beklaagde te hebben gezien, doch zij heeft geene geneesmiddelen gehaald. Die heelmeester is mede als getuige gehoord. Hij werd op 13 april 1862 door den beklaagde over den toestand zijner moeder geraadpleegd. Bij zijn bezoek vond hij eene 72-jarige vrouw, zittende in een leuningstoel, met loshangende haren, een hemd en jakje aan, en met bloote voeten. Die vrouw was krankzinnig, grenzende aan razernij, waarom hij eene plaatsing in een gesticht aanbeval. Hij heeft de lijderes niet weder gezien vóór 12 augustus daaraanvolgende, in welken tusschentijd geene merkbare verandering in haar toestand was gekomen. Hij heeft haar daarop ook naar het gesticht begeleid. Op eene vraag namens den beklaagde gedaan, verklaart deze getuige nooit eenige mishandeling te hebben bijgewoond en geen sporen er van te hebben bemerkt, hoewel hij daarop niet bijzonder heeft gelet.

Betreffende den toestand der moeder van den beklaagde in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te 's Hertogenbosch, waar zij sedert 12 september jl. wordt verpleegd, zijn twee zusters van barmhartigheid uit dat gesticht gehoord. Mevrouw van Baerle is in groote mate krankzinnig, doch men heeft geen sporen van watervrees of lichtschuwheid bij haar opgemerkt. Alleen wanneer zij in bed is, verzoekt zij de gordijnen digt te doen, terwijl de kamer overigens volkomen voor het zonlicht toegankelijk is. De weerzin voor kleederen en reiniging is thans veel overwonnen en in het algemeen is er eenige verbetering in haren toestand op te merken, welke men mag toeschrijven aan de tegenwoordige behandeling. Bij een bezoek van de kinderen der lijderes werd deze razend en bedaarde eerst geheel na hun vertrek; de liefkozingen van den beklaagde werden van de zijde der moeder niet beantwoord, terwijl zij nooit naar hare kinderen vraagt. De verdere toegang tot het gesticht is den beklaagde en zijne zuster ontzegd. Op de daartoe strekkende vragen, verklaren deze beide getuigen ook dat in het gesticht zoo lang mogelijk met zachtheid wordt gehandeld. Als middelen tot overwinning van tegenstand worden voorts mouwen, handschoenen en eindelijk het dwangbuis gebezigd, daar de wetenschap sedert lang reeds alle harde maatregelen heeft veroordeeld. Toen haar de paardenstang werd vertoond verklaarden beiden daar nooit van gehoord te hebben tot bedwang van een mensch. — De beklaagde beweert in het gesticht verschillende riemen, beugels en houten instrumenten te hebben gezien alsmede dat verschillende personen waren vastgebonden. Dat vastbinden heeft, volgens een der getuigen, *echter alleen plaats als voorbehoedmiddel*: bij sommige lijders tegen het vallen. Betreffende de lokaliteit van het gesticht, welke den beklaagde als onvoldoende is voorgekomen, daar de voeten zijner moeder bij zijn bezoek ijskoud waren, zal hij zich tot de regering wenden of heeft dit reeds gedaan. De getuigen bevestigen het beweren van den beklaagde dat hij voor kleederen ten behoeve zijner moeder heeft gezorgd tijdens zij in het gesticht is.

Van verschillende getuigen heeft de beklaagde schriftelijke verklaringen weten te verkrijgen, welke ten processe aanwezig zijn, dat hij zijne moeder met liefde en zorg heeft behandeld. Ook zijne moeder heeft hare handteekening onder verschillende verklaringen van gelijken aard gesteld, en laatstelijk nog bij het bezoek in het gesticht, in tegenwoordigheid der zusters van barmhartigheid, haar naam op een stuk geschreven, het schrift was echter niet regelmatig. Niet alle schijnen echter te hebben geweten wat zij teekenden en een der getuigen heeft bepaald verklaard alleen zijne handteekening gezet te hebben om van de lastige aanzoeken van den beklaagde ontslagen te zijn. Volgens enkele getuigen heeft de beklaagde ook pogingen aangewend om haar ten nadeele van eene andere getuige en te zijner gunste getuigenis te doen afleggen.

Eene schriftelijke gelegaliseerde verklaring van dr. Brouwer Stark, te 's Hage, wordt voorgelezen, waaruit o. a. blijkt *dat die heer de liefderijke behandeling van mr. van Baerle* jegens zijne moeder heeft gezien."

Herhaalde malen is den beklaagde vóór en tijdens het getuigenverhoor door den voorzitter het zwijgen opgelegd, terwijl ook de prokureur-generaal hem niet zelden een onverbeterlijke noemde en hem dreigde te zullen doen wegbrengen indien hij niet zweeg. — Ook der getuige mejufvr. van Baerle, die in den aanvang verschillende sprekers in de rede viel, werd meermalen bevolen te zwijgen. — De beklaagde heeft het hof verzocht een getuige overeenkomstig het wetboek van strafvordering in hechtenis te doen stellen als een gevaarlijk mensch, ter zake van valsche getuigenis, op grond dat de getuige ter teregtzitting verklaarde dat hij den beklaagde zijne moeder heeft zien slaan enz., en dat hij tegen twee personen vroeger heeft verklaard niets betreffende mevrouw van Baerle te weten. Het hof heeft echter gedelibereerd en, in overeenstemming met de zienswijze van den prokureur-generaal, beslist dat er geene termen tot inwilliging van het verzoek des beklaagden aanwezig waren.

Heden is de behandeling der zaak ten einde gebragt. Het openbaar ministerie heeft gerekwireerd vernietiging van het appèl en bevestiging van het vonnis des eersten regters, met wijziging der daarbij opgelegde straf in eene eenzame opsluiting voor den tijd van ten hoogste één jaar, eene geldboete van ten *hoogste f 100 en in de kosten*.

De beklaagde, die zelf zijne verdediging voordroeg, heeft gekonkludeerd tot ontslag van alle regtsvervolging of subsidiair tot vrijspraak en schadeloosstelling voor gemaakte kosten zoo in eersten aanleg als in hooger beroep.

De uitspraak is bepaald op woensdag 1 julij, des morgens ten 11 ure. — De bijzonderheden van deze zitting deelen wij in ons volgend nommer mede.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Jl. maandag zijn te Aardenburg ten verkoop aangeboden: I. Een woonhuis en erve aldaar. Verkocht voor f 333,33. II. Een dito, mede aldaar. Verkocht voor f 310. — III. Twee andere woonhuizen, te zamen opgehouden voor f 2600.

— Gisteren is te Aardenburg aanbesteed het bouwen van en gemeentehuis met toren, voor f 13,300. Daarvan is aannemer geworden de heer Bleijenberg, van IJzendijke. De goedkeuring door den raad is nog aangehouden.

Thermometerstand.

22 junij 's av. 11 u. 60 gr.
23 „ 's morg. 7 u. 65 „ 's midd. 1 u. 72 „ 's av. 11 u. 64 gr.
24 „ 's morg. 7 u. 68 „ 's midd. 1 u. 83 gr.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure. junij 1863.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0o.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Aanmerkingen.
14	W.NW	10	762 8	14.8	0.71	9.16	1.3	bew buij heij. held
15	W.t.N.	8	762 2	16 8	0.77	11.06	0.0	bewolkt heijig.
16	W.NW	6	762.8	16.0	0.82	11.20	0.0	bew. heij. regen.
17	W.NW	8	759.7	16.1	0 85	11.68	5 0	ligt bew. regen
18	W.t.N.	8	759.8	16.8	0.82	11.76	2.5	ligt bew. heij. reg
19	Z. ZW.	7.5	754 0	16 8	0.76	10.96	0.6	bewolkt en regen.
20	N.t.W.	2	755.9	17.6	0.71	10.72	0.2	ligt bew. heijig.

Staten generaal.

EERSTE KAMER.

In de maandag gehouden zitting zijn de volgende wetsontwerpen achtereenvolgens met algemeene stemmen aangenomen: 1. tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen door het departement van marine, dienst 1863; 2. tot opheffing van het fonds vermeld in art. 57 der wet van 13 junij 1857 (Staatsblad no. 87) (jagt en visscherij); 3. tot onteigening van perceelen voor de verbetering van den toestand van Enschedé; 4. tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Boxtel naar Helmond, en 5. tot naturalisatie van A. H. Schlüter en 7 anderen.

Door den voorzitter is medegedeeld dat door de afdeelingen *rapporteurs zijn benoemd over de verschillende wetsontwerpen.*

Tegen donderdag aanstaande zijn de *volgende wetsontwerpen* aan de orde gesteld: 1. tot verhooging van hoofdstuk VI der staatsbegrooting voor 1863 (pantsering van schepen); 2. tot nadere regeling van het tijdstip waarop de nieuwe regterlijke indeeling in werking zal treden; 3. tot goedkeuring van eenige artikelen der overeenkomst met Spanje tot wering van den nadruk; 4. tot vereeniging der gemeenten Haarlemmerliede enz.; 5. tot naturalisatie van 6 personen; 6. tot vaststelling van verstrekkingen door het departement van oorlog, dienst 1863, en 7. tot verhooging van hoofdstuk V der staatsbegrooting voor 1863. Hierna zal worden beraadslaagd over de begrooting der huishoudelijke aangelegenheden van de kamer voor 1864.

Nadat de heer Viruly verslag had uitgebragt op het adres van A. van Rijckevorssel en 103 andere handelshuizen te Rotterdam, ten gunste van *de aanneming der begrooting* van het departement van koloniën, is de kamer uiteengegaan.

TWEEDE KAMER.

In de zitting van maandag is de beraadslaging aangevangen *over het wetsontwerp houdende goedkeuring van eenige artikelen der koncessie tot het aanleggen van een spoorweg van Samarang over Soerakarta naar Djokjokarta.*

Drie sprekers verklaarden zich tegen de wet. Aanvankelijk bestond er weinig lust om het woord op te vatten, doch de heer van Goltstein kwam de kamer uit de verlegenheid redden en opperde het bezwaar, dat geene genoegzame mededeelingen en bescheiden voor de thans gewijzigde rigting waren overgelegd. Hij zou dus tegen de wet stemmen, als hem niet meer licht werd verstrekt, hoezeer hij niet tegen den aanleg van spoorwegen op Java gestemd was.

De heer Wintgens hield eene hartroerende rede, waarin hij met het oog op art. 56 van het regerings reglement, dat volstrekt niet aan de orde was, al de gevolgen schetste van de rigting, die thans aan het bestuur is; h j hield à *propos van de spoorwegen op Java, eene* fisulippica tegen een liberaal- koloniaal regeringsstelsel. De koncessie was niet behoorlijk onderzocht; *tusschen den goeverneur-generaal* en den heer Stieltjes bestond animositeit; de inzigten van eerstgenoemde werden ter zijde gesteld, ofschoon hij, een zoo bekwaam man, eene speciale zending te vervullen had. Bij de memorie van toelichting had men dit verschil verbloemd. Vele stukken waren geheim overgelegd; spreker geloofde niet, dat er vergissing bestond in de datums der rapporten. Er was geen vast beh er van Indië, want de minister had in een paar dagen tijds de rigting gewijzigd. Spreker kon geen vrede hebben met de verstrekte inlichtingen, want hij vertrouwde de regering niet. Het voorstel strekte om de belangen van de partikuliere industrie te bevorderen daarom was hier strijd met het publiek belang. Men mogt *geld geven om iets te doen in het belang van den konkurrent* van het kultuurstelsel, het politiek belang eischte in de eerste plaats *de lijn Batavia—Buitenzorg.*

Deze rigting was gekozen om het kultuurstelsel uit zijne naden te dringen. Als door een fatum gedreven, verblindt door voorspoed, is de toestand hagchelijk in een land, waar vereenigde partikuliere belangen door de pers, een petitionnement en de regering gesteund, krachtiger zijn dan het algemeen belang. De heer Wintgens verklaarde met kracht te willen strijden en dat smaad van de tegenpartij zijne kroon zou wezen.

De heer van Nispen van Sevenaer was de derde bestrijder, die zekerheid verlangde, dat de nieuw gekozen rigting uitvoerbaar was, maar die bovendien tegen deze wet politieke bezwaren had, omdat zij in het belang was van de partikuliere industrie en bij aan den invloed van den G. G. toeschreef, dat de raad van Indië sedert 1858 van meening veranderd was, daar hij toen aan geene partikuliere maatschappij koncessie wilde verleenen. Ook hij wenschte in de eerste plaats eene lijn uitgaande van Batavia.

Eenige andere sprekers maakten hunne stem afhankelijk van nadere inlichtingen. De heer Storm van 's Gravesandk verklaarde *geen tegenstander te zijn van spoorwegen in* Indië; hij had alleen bezwaren gehad tegen de wijze van handelen. Spreker had toch meer *inlichtingen* verlangd, die hem thans in groote mate verstrekt waren. Een rapport van den heer Stieltjes ontbrak, maar overigens was er eene verwarring in de datums ontstaan. Spreker achtte de berglijn de verkieselijkste; deze lijn heeft echter ook eenigermate het militair belang in het oog gehouden. Intusschen zijn thans de zelfde technische bezwaren aanwezig, want de lijn van Tempoeran naar Ambarawa liep door het moeijelijkste terrein. Op grond daarvan voornamelijk betoogde spreker in het breede, dat de raming der kosten in 't algemeen te laag was en verlangde hij daaromtrent inlichtingen.

De heer Heemskerk Az. *vroeg* insgelijks *opheldering even* als de heer van Loghem, omtrent de zekerheid, die de rege*ring kon geven, dat de zijtak uitvoerbaar was, en het indisch* bestuur daarin geen bezwaar voor de uitvoering der wet zou zien. Voorts verlangde de heer Heemskerk Az. meer inlichtingen, omtrent de reden, waarom de aanvrage Banck ter zijde was gesteld. De heer Gevers Deynoot verklaarde zich een warm voorstander dezer wet. Hij schetste de behoefte aan een verbeterd transportwezen op Java, en verlangde dat men pogingen zou aanwenden tot verbetering van het paardenras en invoering van ezels (vierbeenige, zeide spreker) lama's en olifanten. Java had zeer groote behoefte aan alles. Hij beschouwde deze wet als een eersten stap om verder te gaan en den ondernemingsgeest op te wekken. De heer de Meester achtte nader onderzoek onnoodig, omdat de *regering genoeg inlichtingen had verschaft. Iedereen, ook de* heer Stieltjes, had op spoed aangedrongen. De neven bedoe*lingen, aan den heer Sloet toegeschreven, noemde* hij verachtelijk, terwijl hij in de verandering der rigting een bewijs zag dat de regering gemeen *overleg* wilde bevorderen.

Bij de gisteren voortgezette beraadslaging besprak de heer Mijer drie punten, 1. de wijze van behandeling dezer aangelegenheid op Java en hier te lande; 2. de financiële en staatkundige zijde van het vraagstuk en 3. de houding der kamer tegenover de koncessie. Bij de behandeling van het eerste punt toonde spreker aan, dat het besluit van 1852 door de koncessionarissen niet was na*geleefd en dat de handelwijze niet getuigt van overeenstem*ming tusschen het indisch bestuur en den goeverneur-generaal. Ieder koncessionaris toch moet volgens het besluit op zijne risiko onder toezigt van het goevernement een gedetailleerd onderzoek instellen, alvorens eene aanvrage om koncessie te doen. Dit was hier niet geschied, want alle kosten waren op rekening van het goevernement gebragt. Hij miste ook overeenstemming tusschen den goeverneur en den raad van Indië, even als tusschen dien hoog geplaatsten ambtenaar en den direkteur der burgerlijke en openbare werken. Ook wees hij op het verschil van gevoelen tusschen de heeren Stieltjes en Dixon en tusschen den eerste en den goeverneur-generaal. Nu moge het waar zijn dat de goeverneur-generaal gelijk had, maar in ieder geval had de zienswijze van den heer Stieltjes niet achterwege moe*ten gelaten zijn. Bij de besprekingen van het tweede* punt wees spreker op het verschijnsel, dat de minister eerst *onvoorwaardelijk zijne adhaesie aan de primitieve koncess*ie van den goeverneur-generaal had geschonken, maar later eene aanmerkelijke wijziging in de lijn had gebragt, zonder den goeverneur-generaal daarop te hooren. Wat de staatkundige zijde van het vraagstuk betrof, betoogde spreker, dat de grootste aandrang tot deze koncessie was uitgegaan van de landhuurders in de Vorstenlanden, van handelshuizen te Samarang en van het Bataviaasch handelsblad. Naar zijn gevoelen zou door dezen spoorweg het gezag niet ondermijnd worden, maar eenheid van gezag ontstaan en eene herhaling van den javaanschen oorlog voorkomen worden. Hij wees er insgelijks op dat aandrang tot het verleenen van deze koncessie was uitgegaan van de vorsten *zelven. Bij de behandeling van de financiële zijde van het* vraagstuk, beweerde spreker, dat als de koncessionarissen *voortgingen te handelen zoo als tot dusverre was geschied,* men zich belangrijke opofferingen zou moeten getroosten. Hij betwijfelde of, na het leggen dezer lijn, nog geneigdheid zou bestaan voor zijtakken en verlengingen, en beweerde dat men zich geen te groot denkbeeld moest vormen van de uitbreiding der spoorwegen. Zijns inziens zouden de streken, die er het meest behoefte aan hadden, het langst van spoorwegen verstoken blijven. Met het oog op de wijze waarop nu reeds was geanticipeerd op de koloniale baten voor werken in Nederland, zou men niet meerdere rentegarantie verleenen.

Ten slotte behandelde spreker de vraag welke de houding der kamer behoorde te zijn tegenover deze koncessie. Was de primitieve lijn *nog aan de orde*, dan zou de kamer ze met algemeene stemmen, als in strijd met alle belangen, moeten verwerpen. *Door* de wijziging echter daarin gebragt, is spreker wel is waar in verwarring gebragt over het spoorwegaanlegstelsel op Java, maar was men tevens in eene tweede fase gekomen, en zou dus zijne stem afhankelijk zijn van het antwoord der regering op de bedenkingen tegen het wetsontwerp ingebragt en voornamelijk over de onbegrijpelijke wending in de zienswijze des ministers.

De heer Groen van Prinsterer hield eene uitvoerige rede, waarbij hij deed uitkomen, dat de regering in deze zaak niet met rijp beraad was te werk gegaan en dat de kamer daarom niet in de gelegenheid was geweest het vraagestuk *grondig te onderzoeken.* Hij *meende dat er veel voor* staatsspoorwegen op Java te zeggen viel en dat, in strijd *met het gevoelen van den raad van Indië, die de lijn* Batavia-Bandang het eerst wilde aanleggen, deze lijn gekozen was om de partikuliere kultures te bevoordeelen. Hij beweerde dat de veranderde rigting, op aandrang der kamer in de lijn gebragt, een bewijs leverde van de zwakheid der regering. Ten *onregte was het gevoelen van den heer* Stieltjes geheel ter zijde geschoven, en toch was door de wijzi*ging aan dat gevoelen toegegeven. Het gold hier niet eene* lijn, maar alle spoorwegen op Java. Eene onvoorwaardelijke goedkeuring dezer koncessie zou zijns inziens het vraagstuk der spoorwegen op het spel zetten. De kamer was niet geregtigd dit niet doordachte plan goed te keuren. Het moest nog eerst naar Indië gezonden worden, en de kamer kon geene beslissing nemen over eene zaak die nog niet rijp was. Hij wil uitstel, maar zonder tijdverlies. Daarom zal spreker, even als de heer van Höevell in 1851 met goed gevolg bij het wetsontwerp op het regt van vereeniging en vergadering deed, eene motie voorstellen strekkende om de diskussie over deze zaak te verdagen. Onverantwoordelijk toch zou hij het vinden, nu reeds eene beslissing in deze zaak te nemen. Op *eene vraag des voorzitters of hij nu die motie voorstelde,* antwoordde de heer Groen van Prinsterer, dat hij de hoop *koesterde, dat de minister die motie zou overnemen. De* minister van koloniën verklaarde onmiddellijk, dat bij de regering geen gedachte bestond uitstel te vragen of daartoe te adviseren. De zaak was in staat van wijzen en de regering wacht niets anders dan eene beslissing der kamer.

De heer Groen van Prinsterer stelde alsnu zijne motie voor, die bestreden werd door de heeren Storm van 's Gravesande, Dullert en van der Linden. Zij toonden aan dat de heer Groen van Prinsterer in zijn parlementaire loopbaan telkens als het een groot praktisch vraagstuk gold, uitstel verlangde. De heer Storm van 's Gravesande verklaarde dat hij, die aanvankelijk meer inlichtingen had gevraagd, overtuigd was, dat alle autoriteiten waren gehoord, en dat *de kamer het noodige licht had, voor zoo ver zij dat voor* eene beslissing noodig had. Men zou niets winnen bij een *renvooi naar Indië, want de goeverneur-generaal had zijn* gevoelen, blijkens de stukken doen kennen; de nieuwe rigting was niet geimproviseerd; de grootste teleurstelling zou men in Indië opwekken. Kon de heer Groen van Prinsterer niet oordeelen, zeide de heer van der Linden, het was zijne schuld. De motie werd ondersteund door de heeren Wintgens, Schimmelpenninck, van Goltstein en Mijer. Deze vier sprekers verklaarden allen, nog het genoegzame licht te ontberen om in eene zaak te beslissen, waarover de specialiteiten verschilden. De minister van koloniën verzette zich tegen de motie. Iedereen verlangde eene spoedige beslissing, die Indië en de behoefte aan *spoorwegen kende.* De minister had echter een nieuw onderzoek in zijn belang verlangd, *wanneer hij het oog niet had gehouden op den stand der* werkzaamheden der kamers. Er is geene sprake van eene *nieuwe lijn,* want de minister toonde *uit de stukken aan,* dat er steeds over dien zijtak van gedachten was gewisseld en dat de goeverneur-generaal eene spoedige beslissing verlangende, op de mogelijkheid van dergelijke wijziging van de koncessie had gewezen, maar van oordeel was geweest, dat de onderhandelingen daarover met meer spoed in Europa konden worden gevoerd, omdat de koncessionarissen hier te lande zijn. De beschuldiging dat de minister voorbarig en overijld had gehandeld was onverdiend. Hij vond de koncessie, toen hij optrad, en nadat de wet was ingediend ontving hij eerst het algemeen rapport van den heer Stieltjes. Reeds *sedert* lang was men in onderhandeling over den zijtak, waaromtrent verschillende deskundi*gen waren gehoord. De kamer kan thans oordeelen en* het ging te ver, na dat de minister alle stukken had over*gelegd, nog meer licht te eischen.* Men kon alles uit de stukken zien, als men ze maar las; wilde men meer, dan werd deze kamer een kamer van twee en zeventigen in plaats van de vroegere kamer der zeventienen. Over het adres van den heer Stieltjes, wilde de minister alleen vragen of het goed was, dat een ambtenaar, tot raad-adviseur benoemd, den minister voorbij ging.

De motie werd, in stemming gebragt zijnde, met 46 tegen 17 stemmen verworpen.

Vóór stemden de heeren Begram, van Voorthuysen, van Asch van Wijck, van Lijnden, Schimmelpenninck, Groen van Prinsterer, van Foreest, van Heemstra, Mijer, Heemskerk Az., van Goltstein, Lycklama à Nyeholt, Hoekwater, Kien, Taets *van Amerongen, Hoffman en Wintgens.*

De heer van Heukelom verdedigde daarna de wetsvoordragt, en bestreed hierbij vooral den heer Wintgens, waarbij hij deed uitkomen dat deze spoorweg niet gekozen was om de goevernements kultures te benadeelen; dat de tegenwoordige rigting, in afwijking van vroegere, handelen in plaats van uitstellen wilde; dat bij het bestaan van het besluit van 1852 de zending van den heer Stieltjes nutteloos was en dat deze spoorweg gunstigen invloed zou uitoefenen, zoo wel op ons gezag in Indië in het algemeen als op den toestand der vorstenlanden in het bijzonder.

De verdere diskussie werd daarna verdaagd tot den volgenden dag.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

De rol welke Oostenrijk in de poolsche kwestie eerst weifelend en thans vrij duidelijk op zich heeft genomen is niet geheel onbelangrijk ter juiste kenschetsing van Europa's oogenblikkelijken toestand. Oostenrijk toch speelt thans in folio een rol, welken wij in duodecimo zoo menigmaal op politiek tooneel van kleineren omvang en op het maatschappelijk tooneel naar waarde hebben kunnen schatten. Waar twee personen of partijen tegenover elkander staan pleegt het te *geschieden dat een derde, waaraan eigenbelang in*blaast dat zij zich liefst geen van beiden ten vijand maken moet, juist tusschen beide uitersten eene plaats kiest, niet bedenkende dat slechts wantrouwen aan eene dergelijke handelwijze ten deel valt en zij bij eene uitbarsting de pijlen van beide uitersten te vreezen heeft.

Ziedaar het beeld van Oostenrijk in deze dagen. Rusland

ter zijde te staan wordt door deze regering evenzeer vermeden als zonder weifeling krachtig voor Engeland en Frankrijk partij te kiezen en van daar dit aarzelen en wankelen. Van daar ook dat in de overigens onbelangrijke troonrede *waarmede de zittingen van den Reichsrath geopend zijn* geen woord aan de poolsche kwestie ten beste wordt gegeven door de oostenrijksche regering. waardoor zij misschien hoopte dat de volksvertegenwoordiging geene aanleiding zou vinden om deze belangrijke kwestie te bespreken, hetgeen evenwel toch niet te ontgaan zal zijn.

Omtrent het te wachten antwoord der russische regering wordt nog medegedeeld dat het voorstel tot het houden van een kongres slechts in zoo verre zou worden aangenomen dat dit eene eenvoudige diplomatieke onderhandeling te St. Petersburg zou wezen, daar Rusland's waardigheid niet kan dulden dat eene eigenlijke konferentie, als het ware eene buitenlandsche regtbank uitspraak doet over de binnenlandsche aangelegenheden des rijks.

De debatten over de poolsche kwestie in het engelsch parlement naar aanleiding der motie van den heer Hennesy heeft de bedoelingen der engelsche regering omtrent Polen niet doen kennen. De nadere ontwikkeling toch waarin de voorsteller wilde treden heeft hij uitgesteld tot na de ontvangst van Ruslands *antwoord* aan *de mogendheden*, ten gevolge waarvan het engelsch goevernement zich niet bepaaldelijk behoefde te verklaren.

Reeds sedert eenige dagen, gelijk wij onzen lezers mededeelden, werden er te Parijs geruchten verspreid van kabinetsveranderingen. Zonder daaromtrent nog in bijzonderheden te treden bespreekt thans La France deze wijzigingen, waardoor men daaraan hooge waarschijnlijkheid begint te hechten. Mag men sommige dagbladen gelooven dan zou de Moniteur over weinige dagen meer licht over deze zaak verspreiden.

In het engelsch-braziliaansch konflikt waarin, gelijk men zich herinneren zal, de koning van België tot scheidsregter was aangewezen is dezer dagen uitspraak gedaan. Men verzekert dat deze meer ten voordeele luidt van Brazilië dan wel van Engeland.

ZEETIJDINGEN.

Het schoonerschip *Catharina Elisabeth*, gez. J. Pander is 23 dezer te Riga aangekomen. Alles wel.

— Het barkschip *Walcheren*. gezagv. D. H. van der Heijden, bestemd naar Indië, is gisteren uit het dok te Vlissingen naar de reede gehaald.

BETALING VAN COUPONS.

De coupons der certifikaten 5 pct. Russische inschrijving in zilver, algemeen kantoor van administratie, onder direktie van Stadnitski & van Heukelom c. s., vervallen 1 maart 1863, groot Z. R. 12½, worden betaald met f 21,88.

HANDELSBERIGTEN.

In de op heden te Amsterdam door de Nederlandsche handel maatschappij gehoudene veiling van 119,092 blokken Banca tin is alles verkocht tot f 76.

Graanmarkten enz.

AMSTERDAM 24 junij. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f 50¼. Lijnolie op zes weken f 47¾.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 24 junij.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld . .	2½ pct.	63⅝
	dito dito dito . .	3 „	—
	dito dito dito . .	4 „	99¼
	Aand. Handelmaatschappij . .	4½ „	148
België.	Certifikaten bij Rothschild . . .	2½ „	—
Rusland.	Obligatien 1798/1816	5 „	101⅞
	Certifik. Hope & co.	4 „	78¼
	Oblig. dito 1855, 6de serie	5 „	90
	dito dito Leening 1860	4½ „	91¼
	Certifikaten	6 „	54¼
	Aand. spoorweg	„	204¼
Polen.	Schatkistobligatien	4 „	—
Oostenrijk.	Obligatien metalliek	5 „	63⅛
	dito 1847/1852	2½ „	—
	dito rente Amsterdam	5 „	84¼
	dito nationale	5 „	67⅝
	Bank aktien	3 „	—
Italië.	Leening 1861	5 „	66½
Spanje.	Obligatien (binnenlandsche) .	3 „	51⅜
	dito . . . . 3 thans	2 „	48⅜
	Amortisable schuld	„	—
Portugal.	Obligatien 1853	3 „	47⅜
	dito 1856—1862	3 „	47¼
Griekenl.	dito (blaauwe)	5 „	33⅜
Vereen.Stat.	dito (1874)	5 „	67¼
Mexiko.	dito	3 „	34⅛
Grenada.	dito afgestempeld	4¾ „	15¼
Venezuela.	dito	2 „	24⅛

Coupons en losbare obligatiën.

AMSTERDAM 22 junij. Metalliek f 25,27½. Napels. f—,—; Diverse engelsch in £ f 11,70; Engelsche Port. f 11,70; Fransche f 55.50; Belgische f 55,62½; Pruissische f 34,50; Spaansche piasters f—,—; Spaansche coupons per fr. f—,—; Hamburger Russen f 34,12½; Russische in zilveren roebels f 35,56¼; Poolsche in fl. f 27.12½; Nationale metalliek f 28,10.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed het jongste onzer Kinderen, CORNELIS ADRIANUS.

Bath, den 19 Junij 1863.

A. C. KAMERMAN.
S. G. A. KAMERMAN,
Doll.

PUBLIEKE VERKOOPING

op Vrijdag den 10 Julij 1863, des morgens 10 ure, te **Hoedekenskerke**, in de Herberg bij A. VAN DER STEL, voor de Erfgenamen van den Heer P. BAREL, ten overstaan van den Notaris RISSEEUW, residerende te Goes, van **12 Perceelen**

BOOMGAARD, BOUW- EN WEILANDEN

gelegen in Hoedekenskerke, ter grootte van 11. 04. 46 Ell. Breeder bij uitgezette Biljetten omschreven.

Informatien te bekomen bij bovengemelden Notaris RISSEEUW.

Op den 10 Julij 1863 zal in het openbaar worden geveild **eene HOFSTEDE** met 4. 70. 60. BOUW- en WEILANDEN, gelegen in de Gemeente Aagtekerke, bewoond door PIETER CHRISTIAANSE. — Nader te adverteren.

Op den 11 Julij 1863 zal in het openbaar worden verkocht **een HOFSTEEDJE** met 79 Roeden 20 Ellen Grond, gelegen in de Gemeente Sint Laurens, bewoond door M. GILLISSE; eenige **Vruchten te Velde, Koetjen, Bouw- en Melkgereedschappen.** — Nader te adverteren.

Voorschreven Hofsteedje en Vruchten te Velde zijn inmiddels UIT DE HAND TE KOOP; te bevragen bij den Heer J. M. DE RUYTER, te Sint Laurens.

NB. De aangekondigde VERKOOPING op den 1sten Julij 1863, te Sint Laurens, zal GEEN voortgang hebben.

OPENBARE VERKOOPINGEN

ten overstaan van den Notaris L. van der Moer,
residerende te Colijnsplaat, te weten:

Op VRIJDAG den 10 Julij 1863, des namiddags ten 2 ure, in het Logement DE PATRIJS te **Colijnsplaat**,

van

DE KAPITALE HOFSTEDE *BOOMHOF*,

liggende in de Gemeente CATS en bestaande uit WOONHUIS, KEET, SCHUUR, WAGENHUIS, verdere Timmering, Erve, Werf, Vijver, Hof, Boomgaard en extra beste WEI- en BOUWLANDEN, te zamen ter grootte van 53 Bunders, 05 Roeden, 10 Ellen.

Te aanvaarden primo Augustus eerstkomende; — en zullende zoowel in Perceelen als in massa worden gepresenteerd.

Op MAANDAG den 13 Julij 1863, des namiddags ten 2 ure, in de Herberg HET WAPEN VAN ZEELAND, te **Colijnsplaat**, van

DE VRUCHTEN TE VELDE

in bovengemelde Landerijen wassende, en bestaande uit TARWE, GERST, KOOLZAAD, HAVER, ERWTEN, PAARDENBOONEN, PAARDENPEEN en KLAVERS;

En op WOENSDAG den 29 Julij 1863, des voormiddags ten 9½ ure, op gemelde Hofstede BOOMHOF, van 3 **Werk-** en 5 jonge **Paarden**, 4 driejarige, 4 tweejarige en 5 eenjarige **Ossen**, 3 driejarige en 2 tweejarige **Vaarzen**, zoo mede eenig **Bouwgereedschap.**

Alles breeder bij Aanplakbiljetten vermeld.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris L. VAN DER MOER, ook wat de Hofstede betreft bij den WelEerw. Heer J. VAN LEEUWEN, mede te Colijnsplaat.

VOORLOOPIGE BEKENDMAKING.

In de maand Augustus, op nader te bepalen dag, uur en plaats, zullen de Eigenaren, door het ministerie van den Notaris RISSEEUW, residerende te Goes, in het openbaar ter verkoop presenteren:

Het AMBACHTSHEERLIJK REGT van 's Gravenpolder, met daarbij behoorende Regten van Jagt, Visscherijen, Cijnsen, Erfpachten en dergelijke prerogatieven.

Eene kapitale HOFSTEDE met ruim 56 Bunders Grond, gelegen in 's Gravenpolder, Hoedekenskerke en Kapelle.

Eenige **DIJKEN** en **WEILANDEN** in 's Gravenpolder; en

Eenige partijen **TIENDEN**, in Kloetinge, Kapelle, Schore en Vlake, 's Heer-Hendrikskinderen en Wissekerke.

Nader breeder te adverteren.

Blijkens Acte van Depôt, op 16 Junij 1863 door den Edel Achtbaren Heer Griffier bij de Arrondissements Regtbank te Rotterdam opgemaakt, zijn door de ondergeteekenden, AZIJNMAKERS te ROTTERDAM, ter voldoening aan Art. 18 van de Wet van 22 Germinal an XI, ter Griffie van gezegd Collegie **nedergelegd** de navolgende **Merken**; waaronder sinds onheugelijke jaren de door hen gefabriceerde echte zuivere **BIER-AZIJN** algemeen bekend is, als: de Dubbele Grieksche A; het Roode Anker; het Lam; de S, en de B.

De ondergeteekenden doen daarvan bij deze openbare aankondiging, opdat niemand ignorantie zou kunnen pretenderen, en opdat een ieder zich zou kunnen hoeden voor de criminele straf en civiele vervolging door de wet op het namaken of gebruik maken van Fabriekmerken gesteld.

Rotterdam, 18 Junij 1863. TROMP & [illegible]

REEDHUUR—MEEKRAP.

Voor allen welke er prijs op stellen hunne Groene MEE ZEER SPOEDIG na de delving te doen droogen, en ZONDER EENIG VERLIES van Meekrapdeelen, te doen zuiveren, zoodat men GEENE MULLEN verkrijgt, bestaat daartoe de gelegenheid in de Fabriek **ZUIDBEVELAND**, te **Goes.**

De Reedhuur tot Racijn is *f* 20 per 500 Ned. ponden. Voor het malen van bereids gedroogde Wortels tot onberoofde wordt *f* 15 per 500 Ned. ponden gerekend. Bij groote partijen wordt eene reductie op den maalprijs toegestaan.

De Wortels moeten franco in de Haven vóór de Fabriek worden aangevoerd.

Zoogenaamde KLEINE ONKOSTEN worden niet in rekening gebragt.

Voor de assurantie wordt des verkiezende gezorgd, alsmede voor de Balen en Fusten.

Op *ongefrankeerde* aanvragen wordt *franco* een Naamlijst gezonden van allen, welke hunne Wortels hier hebben laten bewerken, ten einde *zich des verkiezende vooraf* te kunnen overtuigen van de buitengewone tevredenheid van allen, welke daarvan sedert eenige jaren reeds hebben gebruik gemaakt, waaronder velen welke daartoe hunne Wortels per scheepsgelegenheid moesten verzenden.

Adres: VERHAGEN & Cie. te GOES.

JAN VAN REES & ZOON ***te Zwolle***

hebben het **Depôt** hunner **THEEËN** voor Middelburg gevestigd bij Mejufvr. J. C. SCHOUTEN, geb. KOK, Korte Sint Pieterstraat, wijk F no. 29. — Veel verbeterde kwaliteiten, door belangrijke buitenlandsche inkoopen. — Verpakking: 1, 2½ en 5 Ons, voorzien van Zegel, Prijs en Nommer. — PRIJS-COURANTEN gratis bij de Depôthoudster te bekomen.

URBANUS-PILLEN,

BEREID VOLGENS HET ALOUDE EN ECHTE RECEPT,
waarop men in het bijzonder attent maakt,

zijn zeer nuttig in ongesteldheden der **Maag** en werken heilzaam op de **spijsvertering**: zij zijn uitmuntend tegen de **Gal, scherpte** in het **Bloed** en **uitslag** der **Huid**: zij zijn zacht laxerend en slijmafdrijvend.

Verzegelde Doozen van 37½ cent en dubbele Doozen van 75 en 150 cent zijn in onderstaande Depôts verkrijgbaar:

Goes, J. A. Lecointre.	Neuzen, G. W. Houtzager.
Hulst, Th. Annaert.	Vlissingen, S. M. Smit Buchel.
Middelburg, J. F. Stades,	Yzendijke, Bevin v. d. Putte.
Apotheker op Spuibrug.	Zierikzee, F. J. V. la Brand.

Men wordt instantelijk verzocht wel attent te willen zijn dat door ons bij niemand anders de URBANUS PILLEN, bereid volgens het oude en echte recept, in depôt zijn gesteld in bovengemelde Steden, dan bij de daarbij genoemde Depôthouders, en raden elk wel toe te zien bij wien men de doosjes Pillen haalt, ten einde zich te wachten voor vele namaaksels.

EEN HEER verlangt te huren, tegen 1 Augustus e. k. of later, twee of drie gemeubeleerde **Benedenkamers** *of wel* **Bovenkamers** *met afzonderlijken opgang.* — Een hooge Huurprijs wordt verzekerd naar gelang van Ameublement en Stand. Adres lett. V aan het Bureau dezer Courant.

Een Burger **Jongeling**, niet beneden de 14 jaar, op het Koekbakken benoodigd, bij N. F. DIKKENBERG, Vlissingsche Straat.

COURANTEN-LEESINRIGTING.

Bij M. RUBENS, Hoogstraat te Middelburg, bestaat bij voortduring BUITENGEWOON GOEDE gelegenheid tot het **lezen** van ALLE **COURANTEN**, zoo wel de **Zeeuwsche** en **Hollandsche** als **Fransche**, tegen de aannemelijkste prijzen. Hierop wordt vooral de aandacht gevestigd met het begin van het nieuwe kwartaal.

Een vlugge **Loopjongen** noodig. Adres bovengen.

Bij J. C. & W. ALTORFFER komt van de pers en is verkrijgbaar gesteld:

BESCHOUWINGEN naar aanleiding der Circulaire van den Raad van Bestuur van de **Middelburgsche Stoompellerij en Meelfabriek**, de dato 31 Mei 1863. — Prijs 20 cent.

STOOMBOOTDIENST,

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in Junij—Julij.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	25	's morg.	5 ure.	Vrijdag	26	's midd.	12 ure.
Vrijdag	26	„	6,30	Zaturdag	27	„	12
Zaturdag	27	„	7,30	Zondag	28	namidd.	2
Zondag	28	„	9	Maandag	29	's morg.	6
Maandag	29	„	10	Dingsdag	30	„	6
Dingsdag	30	„	11	Woensdag	1	„	8,30
Woensdag	1	„	11,30	Donderdag	2	„	8,30
Donderdag	2	's midd.	12	Vrijdag	3	„	10,30
Vrijdag	3	's morg.	6	Zaturdag	4	„	10,30
Zaturdag	[illegible]	„	6	Zondag	5	„	10,30
Zondag	[illegible]	„	6	Maandag	6	„	10,30
Maandag	[illegible]	„	7	Dingsdag	7	„	10,30
Dingsdag	[illegible]	„	5	Woensdag	8	's midd.	12

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.